

William Sophus Dahl - en velhaver i Nødebo!

Af J. Kring. fhv. museumsleder, Brødrene Dahl

(artiklen trykt i "To skovbyer Nødebo og Gadevang 1987")

Ligesom C. F. Tietgen havde landsted i Gadevang, havde grosserer W. S. Dahl landsted i Nødebo. - Han ejede på et tidspunkt nuværende Nødebogård, Bakkehuset på Sportsvej samt Nødebo Kirke. - Og Præstegården skænkede han til sognet i 1903.

W. S. Dahl blev født den 20. november 1842 i Korsør som søn af karetmager- & malermester Wilhelm Frederik Dahl.

Han voksede op som nr. 4 i en børneflokk på 11. Han var ud af en velrenommeret familie. Faderen havde en glimrende forretning, og han deltog i det kommunale arbejde. Som en påskønnelse for faderens deltagelse i kommunens foranstaltninger for at lindre nøden under koleraepidemien i 1850-erne, blev han udnævnt til kancelliråd, og en vej i Korsør bærer endnu hans navn.

Syv år gammel kom William S. Dahl i Korsør Realskole, men i 1854 fik faderen entreprisen ved opførelsen af gasværket i Randers, og William kom derfor i Randers private Realskole og blev konfirmeret her i påsken 1857. Herefter var han i lære fra 1857 til 1861 hos manufakturhandler L. S. Philipsøn i Kalundborg. Læretiden var dengang 5 år, men efter 4 år solgtes forretningen, og William fik eftergivet det sidste læreår. Hos den nye indehaver var han kommis i 2 år, kom derefter til manufakturhandler G. Gottschalk i Stege som kommis og bogholder.

En 2 år ældre bror, Niels Peter Smith Dahl, havde deltaget i 1864-krigen. Breve, som de to brødre skrev til hinanden under krigen, er endnu bevaret. De vidner om, at der bestod særlige bånd imellem disse to. F.eks. sendte William varme sokker og undertøj til Niels, når denne i hast havde måttet forlade et kantonement og ikke nåede at få sine ejendele med. Niels kom imidlertid velbeholdent og uskadt hjem og genoptog sit arbejde som bogholder hos faderen, der i 1857 havde købt en blikkenslagerforretning i København. Niels kunne se det upraktiske i, at faderen - foruden at skulle betjene kunder og føre regnskaber også selv skulle indkøbe varer, hvad enten det nu var i Danmark eller i udlandet.

Grosserer i sanitet - for der var brug for lys, vand, varme og renlighed .

Derfor - den 17. januar 1866 skrev Niels til William i Stege og spurgte, om han kunne tænke sig at være med til at starte en engros-forretning for netop de varer, faderen og dennes kolleger i byen anvendte. Kravene til lys, vand, varme og renlighed blev mere og mere udtalt, og han mente, at der nok skulle kunne komme en god forretning ud af det. William gav broderen medhold og støttede ideen, men meddelte også, at han ikke kunne være med fra starten, han var nemlig bundet af en kontrakt. Men hans forhold til G. Gottschalk må have været godt, for ikke nok med, at han blev løst fra kontrakten før tiden var udløbet, så lånte Gottschalk ham et mindre indskud til forretningen. Forældrene lånte de unge 3.000 Rdl. Og sandelig om ikke også Philipsøn i Kalundborg indskød et beløb. Forretningen blev åbnet den 1. juli 1866 i Holbergsgade 2 (nu ØK's ejendom) under navnet »Smith & William Dahl«, Året efter, den 23. december 1867, antog man navnet »Brødrene Dahl«. I 1868 var lokaliteterne allerede for små. De unge havde succes. En faste til brødrene tilbød, at de måtte lade opføre et pakhuis i gården til hendes ejendom i Vester Voldgade 25 - der hvor nu Hotel Kong Frederik og Queens Pub ligger. Det nye pakhuis skulle kunne dække behovet langt ud i fremtiden, men i 1873 var også dette for småt. Industribygningen ved Tivoli var blevet opført året før i 1872 i forbindelse med den store nordiske industriudstilling. Efter udstillingen i 1873 blev lokalerne ledige. Her blev Brødrene Dahl til 1967, hvorefter helt nye bygninger i Glostrup blev taget i anvendelse, netop i 100-året for selskabets start. I 1893 udtrådte faderen, W. F. Dahl af sin blikkenslagermesterforretning og overlod den til en søn, Ludvig Dahl. Nu skulle den gamle Dahl og hans frue nyde et velfortjent otium.

Sommersted i Nødebo

I 1874 købte de et lille sommerhus i Nødebo, nemlig »Bakkehuset«, som i dag ejes af fru Vera Sørensen (Sportsvej 47, huset blev antændt af en raket en nytårsnat for nogle år siden og nedbrændte k&k)

I 1873 lod enkebaronesse Elisabeth Wedell Wedellsborg arkitekten August Klein tegne og bygge en stor gård i Nødebo: »Baunebjerg« (nuværende Nødebogård). Samtidig gik Brødrene Dahls forretning glimrende, den blev større og større med øget omsætning og personale antal. I 1884 købte William S. Dahl »Baunebjerg«. Han og hans søskende havde nu i 10 år besøgt forældrene i »Bakkehuset« og var kommet til at holde af egnen. Altså blev »Baunebjerg« deres kommende sommerlandsted, mens man om vinteren boede i Frederiksgade 17 lige ved Amalienborg. Ordenskapitlet på Amalienborg har beredvilligt lånt os et fotografi af »Baunebjerg«. Det er taget omkring århundredskiftet og var bilagt W. S. Dahls egenhændige levnedbeskrivelse til ordenskapitlet, efter at han i 1904 var blevet dekoreret som Ridder af Dannebrog.

Den 13. august 1903 købte grosserer W. S. Dahl ejendommen »Bakkegaarden«, som han og hans hustru ved gavebrev skænkede som præstegård for Nødebo - Esbønderup sogne. Det skal samtidig fortælles, at han allerede ejede Nødebo Kirke (Dahl købte først Nødebo kirke 1. januar 1905) og han lod den »restaurere« i 1905, men det var desværre lidt af en katastrofe, som der tidligere er berettet om i artiklen i 1982 i »To Skovbyer«. Kirken blev selveje i 1919.

Grosserer Dahl, hans slægt og verdensfirmaet

Grosserer Dahl havde 3 døtre og 1 søn, men sønnen døde i 1888, kun 4 år gammel, så der var ingen sønner i denne gren til at fortsætte en ny generation i firmaet Brødrene Dahl. Derfor blev det 2 af Niels S. Dahls sønner, som fortsatte i 1906, da de to gamle stiftere trak sig tilbage. William Dahl var da 64 år, og han skulle have endnu mange år tilbage. Han var imidlertid blevet noget tunghør med årene. Og den 10. februar 1910 skete katastrofen. Kl. 18 kom han gående over Stormbroen ved Nationalmuseet og ville krydse gaden. Han hørte ikke, at en sporvogn passerede forbi. Vognstyrelsen klemte advarende med klokken - men William Dahl hørte det ikke, han blev kørt ned, men havde tilsyneladende ikke fået alvorligere kvæstelser. I en ambulance blev han ført til Kgl. Frederiks Hospital i Bredgade, hvor han døde ca. 3 timer efter af indvendige kvæstelser. Han ville være blevet 67 år. Den 16. februar 1910 var der stor mindehøjtidelighed og jordpåkastelse i Københavns Domkirke, hvori deltog den store familie samt en meget stor del af personalet og forretningsforbindelser. Dagen efter blev han stedt til hvile på Nødebo Kirkegård.

Hans enke, Caroline Mathilde, født Michelsen, beholdt »Baunebjerg« endnu i nogle år. I sine sidste leveår ejede hun også »Porthuset« på Fredensborgvej. Her døde hun den 28. august 1924 og blev begravet ved siden af sin mand den 2. september.

Datteren Ida, gift med kommandørkaptajn Carl Ludvig von Ellbrecht overtog Nødebo Kirke, men den 1. oktober 1919 overgik den til selveje. De havde ingen børn og er begge begravet i Nødebo. Porthuset arvedes af datteren Wilhelmine, gift med Leopold Wolff. De fik 1 datter, Grethe, som var gift Krag. Grethe Krag lever den dag i dag, vital og frisk sine 80 år til trods.

Firmaet, som de to brødre skabte i 1866, eksisterer stadig. I 1941 overgik det til tredje generation, idet Mogens Christian Dahl indtog direktørstolen efter sin far, Chr. S. Dahl. M. C. Dahl var på det tidspunkt 28 år, en meget ung, men en meget dynamisk og afholdt chef. Det var en uhyggelig meddelelse, som kom til personale og familie hin påske i 1957: M. C. Dahl var omkommet, da hans lystyacht forliste på Middelhavet. Hans enke, fru Dora Dahl førte selskabet videre i 26 år, dygtigt og kærligt ledet. Hun var højt elsket af personalet, men trak sig tilbage i 1983. Selskabet er i dag ledet af en bestyrelse og har filialer overalt i Skandinavien, i England, Schweiz, Colorado og i Singapore. De to stiftere og deres efterkommere forstod at forvalte deres »pund«. –

Efterskrift: Firmaet Brødrene Dahl blev i 2004 overtaget af det franske firma Saint Gobain k&k

Baunebjerggård i Dahl's tid. Nu hedder ejendommen Nødebogård